

Sikora, Marek: Zur Variation der unregelmäßigen Verben: Schwache Konjugation hoch frequenter starker Verben im geschriebenen Deutsch. ÚGS FF UK 2016, 47 stran, bez CD

Posudek bakalářské práce

Předkládaná práce se zabývá relevantním strukturně lingvistickým tématem z oblasti vývojových tendencí konjugace nepravidelných sloves v současné psané němčině. Autor pečlivě prozkoumal lexikální jádro nejpoužívanějších silných sloves a jejich morfologickou stabilitu (formy přítomného kmene vykazující střídání vokálů *e/i*, formy préterita a participia II). Jedná se o slovesa *geben, gehen, stehen, kommen, lassen, sehen, finden, liegen, bleiben, halten* a *nehmen*. Práce je bohatá na čerstvá data a představuje výzkum na solidní vědecké úrovni. Potvrzuje hypotézu, že centrální množina často užívaných silných sloves dosud nepodléhá systémovému narovnávání směrem k pravidelnému časování sloves slabých.

Práce je strukturována logicky: Autor nejprve předesílá úvod s centrálními výzkumnými otázkami. Na ně navazují výklady o spisovném jazyku, jazykové změně a možnostech třídění sloves. U posledně uvedeného autor velmi vhodně kriticky diskutuje tradiční přístup využívající kritérium ablautových řad; vychází přitom zvláště z Bittnerovy klasifikace, která se opírá o teorii prototypů a ve svém důsledku tedy o charakteristiky typičtějších a méně typických silných/nepravidelných sloves. Při hodnocení spisovnosti či nespisovnosti pravidelných forem silných sloves konfrontuje doložená data s aktuálními kodifikacemi. Následuje část empirická, v níž jsou prezentovány příklady dat s analýzami. Celou práci shrnují závěry vyvozené z analýzy dat.

Celkově vysokou úroveň předkládané práce dokládají především následující skutečnosti:

Autor uvažuje samostatně, je schopen klást kritické otázky a dohledat alternativní řešení (Bittnerova klasifikace nepravidelných sloves), která promítá do vyhodnocování dat. Toto není pro bakalářské práce zdaleka běžné.

Tvůrčím způsobem se vypořádal s problémem překlepů, které představují u zkoumaných forem velmi nepříjemnou doprovodnou okolnost (formy *gehte, stehte, nehmen* atd.), protože se nacházejí blízko jiných relevantních forem (*geht, steht, nehmen* atd.), což limituje formální přednosti korpusových nástrojů. Sběr dat a jejich třídění jsou popsány velmi detailně a umožňují přezkoumávání nashromážděných výsledků.

Samostatně je nutné ocenit autorovo úsilí o co nejpečlivější rešerši dat. Ačkoli používal jako základní zdroj dat pochopitelně korpus, neponechal třídění elektronickým nástrojům, které se nabízejí a přinášejí zdánlivě rychlé výsledky. Odfiltrování nerelevantních dat, které znamenalo značnou – nejen časovou – zátěž, celý výzkum významně zpřesňuje. (Pro odfiltrovaná data autor zavedl užívání uvozovek u „Beleg“).

Kriticky ovšem možno poznamenat, že pojem spisovného jazyka/standardu je rámcově uveden v pozoruhodně krátkém oddíle 1. 1., který se skládá z pouhých tří řádků. V kontextu autorových úvah směřujících dále k jazykové změně (Sprachwandel) by se na jednu stranu nabízelo tento oddíl 1. 1. úplně vypustit; proti však mluví především fakt, že spisovný jazyk je

centrální pro posuzování souladu doložených forem s jazykovými normami. Je tu tedy jistý rozpor, který by mohl být prodiskutován při obhajobě. Nešlo by tento koncept lépe vysvětlit?

Práce je napsána kvalitní němčinou s nízkým počtem překlepů. Autor dokládá suverénní znalosti německé morfologie i syntaxe. Ze stylistického hlediska je občas nápadné užívání neúplných vět (např. na str. 22 předposlední věta) ve funkci jakéhosi doplňkového komentáře a občasné nadužívání výrazu *irgendwie*. Rovněž zapojování citátů do autorského textu není na několika místech zcela hladké (např. na str. 14 na prvním řádku a v posledním odstavci). Na str. 16 se vyskytuje zbytečná variace ve formách odkazu (např. Duden 1998 (129)).

Jedná se však celkově o hodnotný výzkum. Práci proto doporučuji bez výhrad k obhajobě a jako výsledné hodnocení navrhuji známku „výborně“. Do diskuse navrhuji výše uvedené otázky týkající se spisovného jazyka/standardu.

V Mnichově 4. května 2016

Vít Dovalil, Ph.D.